

Σαν σήμερα έφυγε ο Νίκος Γκάτσος

Συντάχθηκε απο τον/την Μάνος Στεφανάκης
Τετάρτη, 12 Μάιος 2010 21:44

"Πότε θα βγεί να σκούξει κάποιος; Αυτός ο κόσμος είναι σάπιος", "Οι Ρήτορες"

**"Πότε θ' ανθίσουνε τούτοι οι τόποι;
Πότε θα 'ρθούνε κανούργιοι ανθρώ ποι
να συνοδεύσουνε την βλακεία
στην τελευταία της κατοικία;"**

"Ελλαδογραφία"

Νίκος Γκάτσος

Σαν σήμερα έφυγε ο Νίκος Γκάτσος, ο ποιητής που άφησε ανεξίτηλο το στίγμα του στο έντεχνο ελληνικό τραγούδι τις τελευταίες δεκαετίες του 20ου αιώνα, ανανεώνοντάς το με τον υπερρεαλιστικό του λόγο, λόγο μπολιασμένο με τη δημοτική μας παράδοση. Ο σπουδαίος Έλληνας ποιητής και στιχουργός έφυγε από τη ζωή σε ηλικία 81 ετών στις 12 Μαΐου του 1992, αφήνοντας δυσαναπλήρωτο κενό στην ποίηση και τη στιχουργική. Είπαν πως ο Νίκος Γκάτσος υπήρξε ο ποιητής που εγκατέλειψε την τέχνη του για να ακολουθήσει μια άλλη συγγενή προς εκείνη, αυτή του τραγουδιού. Μάλλον όμως δεν είναι αλήθεια, γιατί τις περισσότερες φορές κατάφερε να γίνει "υπηρέτης δυο αφεντάδων": Και της ποίησης

και του τραγουδιού. Όπως κι αν είναι πάντως, κερδισμένοι βγήκαμε όλοι μας από την επιλογή του αυτή, αφού μας έδωσε τραγούδια σαν το παρακάτω, που επιλέγω να το παραθέσω όχι μόνο για την αναμφισβήτητη αξία του, αλλά κυρίως γιατί ,λόγω συγκυρίας, είναι μια καλή ευκαιρία να το ακούσουμε και πάλι.

Βιογραφία

Ο Νίκος Γκάτσος γεννήθηκε το 1911 στα Χάνια Φραγκόβρυσης (κάτω Ασέα) της Αρκαδίας, όπου και τελείωσε το Δημοτικό Σχολείο. Τις γυμνασιακές του σπουδές έκανε στην Τρίπολη, όπου γνώρισε τα λογοτεχνικά βιβλία, αλλά και τις μεθόδους αυτοδιδασκαλίας ξένων γλωσσών. Στη συνέχεια πήγε στην Αθήνα όπου φοίτησε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Ήξερε ήδη αρκετά καλά αγγλικά και γαλλικά και είχε μελετήσει τον Παλαμά, τον Σολωμό, το δημοτικό τραγούδι, όπως και τις νεωτεριστικές τάσεις στην ευρωπαϊκή ποίηση.

Στην Αθήνα, όπου εγκαταταστάθηκε με την οικογένειά του, άρχισε να έρχεται σε επαφή με τους λογοτεχνικούς κύκλους της εποχής. Πρωτοδημοσίευσε ποιήματά του, μικρά σε έκταση και με κλασικό ύφος, στα περιοδικά "Νέα Εστία" το 1931 και "Ρυθμός" το 1933. Την ίδια περίοδο έγραψε κριτικά σημειώματα στα περιοδικά "Μακεδονικές Ημέρες", "Ρυθμός" και "Τα Νέα Γράμματα" (για τον ποιητή Κωστή Μπαστιά, την ποιήτρια Μυρτιδιώτισσα και τον Θ. Καστανάκη αντίστοιχα).

Το 1943 εξέδωσε από τις εκδόσεις "Αετός" (σε 308 αντίτυπα) το βιβλίο του *"Αμοργός"* με το ομώνυμο ποίημα, που έμελε να σημαδέψει τη σύγχρονη ελληνική ποίηση. Αυτό ήταν και το μοναδικό βιβλίο του. Το έργο, που αποτελείται από μόνον 20 μόνον σελίδες, εκφράζει τις διαθέσεις της νεότερης ποίησης και θεωρείται σαν κορυφαίο ποιητικό έργο του ελληνικού υπερρεαλισμού. Στην πρώτη κυκλοφορία του μάλιστα προκάλεσε δυσμενείς κριτικές και αντιδράσεις, αλλά πολύ σύντομα, το 1947, το κλίμα αντιστράφηκε και η *"Αμοργός"* με τις ευμενείς ελληνικές και ξένες κριτικές κατατάχτηκε στην κορυφή της ελληνικής ποίησης. Η *"Αμοργός"* επανεκδόθηκε το 1963, το 1969 και το 1987. Από τότε ο ποιητής δημοσίευσε μόνον τρία ακόμη ποιήματα: το *"Ελεγείο"*

Σαν σήμερα έφυγε ο Νίκος Γκάτσος

Συντάχθηκε απο τον/την Μάνος Στεφανάκης
Τετάρτη, 12 Μάιος 2010 21:44

(1946, "Φιλολογικά Χρονικά"), το
"Ο Ιππότης και ο Θάνατος"

(1947, "Μικρό Τετράδιο") και το
"Τραγούδι του παλιού καιρού"

(1963, "Ο Ταχυδρόμος"), αφιερωμένο στο Γ. Σεφέρη. Έγραψε επίσης πολλές μελέτες και σχόλια πάνω στην ποίηση.

Με το τέλος του πολέμου ο Ν. Γκάτσος συνεργάστηκε με την "Αγγλοελληνική Επιθεώρηση" ως μεταφραστής και με το Εθνικό Ίδρυμα Ραδιοφωνίας ως ραδιοσκηνοθέτης, για βιοποριστικούς λόγους. Παράλληλα άρχισε να γράφει στίχους πάνω στη μουσική του Μάνου Χατζιδάκι, ανοίγοντας έτσι μια λαμπρή θητεία στο σύγχρονο ελληνικό τραγούδι. Αργότερα θα συνεργαζόταν και με άλλους αξιόλογους συνθέτες, όπως με τον Θεοδωράκη και τον Ξαρχάκο.

Ο Ν. Γκάτσος, εκμεταλευόμενος την εκφραστική του δεινότητα, ασχολήθηκε διεξοδικά με τη μετάφραση έργων, κύρια για λογαριασμό του Εθνικού Θεάτρου, του Θεάτρου Τέχνης και του Λαϊκού Θεάτρου. Πολλές μεταφράσεις του θα παραμείνουν έκτοτε κλασικές με πρώτη αυτή του "Ματωμένου Γάμου". Μετέφρασε πολλούς συγγραφείς και συγκεκριμένα από τα ισπανικά τους Λόρκα, Λοπε δε Βέγα και Ραμόν δελ Βάλιε-Ινκλάν, από τα γαλλικά, τον Ζενέ και από τα αγγλικά τον Τ. Ουίλλιαμς, Ε. Ο' Νηλ, Α.Μακ Λης, Σων Ο' Κέιζυ, Αύγουστο Στρίντμπεργκ, Κρίστοφερ Φράυ και άλλους. Το 1944 μετέφρασε ("Φιλολογικά Χρονικά") το ποίημα "Νυχτερινό Τραγούδι" του Λόρκα. Μετέφρασε επίσης τα έργα: "Ματωμένος Γάμος" (1948), "Το σπίτι της Μπερνάντα Αλμπα" (1945) του Φ. Λόρκα, "Ο πατέρας" του Στρίντμπεργκ (1962) και "Ταξίδι μακριάς ημέρας μέσα στη νύχτα" του Ο' Νηλ (1965). Όλα τα έργα αυτά ανεβάστηκαν από το Εθνικό Θέατρο και το Θέατρο Τέχνης. Συνεργάστηκε επίσης με τα περιοδικά "Νέα Εστία", "Τράμ", "Μακεδονικές Ημέρες", "Μικρό Τετράδιο", "Τα Νέα Γράμματα", "Φιλολογικά Χρονικά", "Ρυθμός" και "Καλλιτεχνικά Νέα". Επίσης, σε συνεργασία του με την ελληνική ραδιοφωνία, σκηνοθέτησε διάφορα θεατρικά έργα.

Μεγάλη προσφορά έχει ο ποιητής σαν στιχουργός στο ελληνικό τραγούδι, στο οποίο αφιερώθηκε σε μεγάλο βαθμό μετά την "Αμοργό". Συνεργάστηκε στενά με κορυφαίους Έλληνες συνθέτες. Στίχους του μελοποίησαν οι Μ. Χατζιδάκις, Μ. Θεοδωράκης, Στ. Ξαρχάκος, Δ. Μούτσης, Λ. Κελαηδόνης, Χ. Χάλαρης κ.α. σε κορυφαίες δημιουργίες και επιτυχίες ("Αθανασία", "Της γής το χρυσάφι", "Ρεμπέτικο", "Αρχιπέλαγος", "Πήρες το μεγάλο δρόμο", "Πορνογραφία", [Λαϊκή Αγορά](#) ", "[Η μικρή Παλλού](#) ", "Μια γλώσσα μια πατρίδα", "

[Αν θυμηθείς τ' όνειρό μου](#)

", "

[Η νύχτα](#)

Σαν σήμερα έφυγε ο Νίκος Γκάτσος

Συντάχθηκε απο τον/την Μάνος Στεφανάκης
Τετάρτη, 12 Μάιος 2010 21:44

" "

,

[Στο Σείριο υπάρχουνε παιδιά](#)

","Αντικατοπτρισμοί", "

[Τα κατά Μάρκον](#)

" "

,

[America America](#)

" κ.α.). Ιδιαίτερη σχέση και συνεργασία ανέπτυξε ο ποιητής με τον Μ. Χατζιδάκι και μάλιστα για μεγάλο διάστημα μέχρι και το θάνατό του ήταν επίλεκτο μέλος της ομάδας Χατζιδάκι, Ελύτη, Τσαρούχη, Μποστταντζόγλου και Αργυράκη.

Με της υψηλής ποιότητας και μεστή ποίησή του, ο Ν. Γκάτσος καθιερώθηκε σαν κορυφαίος στιχουργός της ελληνικής έντεχνης μουσικής. Χαρακτηριστικά, αξέχαστοι θα μείνουν οι στίχοι του, που μελοποιήθηκαν από τον Μ. Χατζηδάκη, από το "Ματωμένο Γάμο", "Χάρτινο το Φεγγαράκι" και "Πάει ο καιρός":

"Πάει ο καιρός πάει ο καιρός
που ήταν ο κόσμος δροσερός
και καθ' αυγή ξεκινούσε μια πληγή
για να ποτίσει όλη τη γη..."

Μάλιστα, το γεμάτο νόημα αυτό τραγούδι, απαγορεύτηκε από τη δικτατορία. Μετά την πτώση της, το 1974, ο ποιητής όμως θα απαντήσει:

"Ήρθε ο καιρός ήρθε ο καιρός
πάνου στου κόσμου την πληγή
ήρθε ο καιρός ήρθε ο καιρός
να ξαναχτίσετε τη γη..."

Ο Ν. Γκάτσος πέθανε στις 12 Μαΐου 1992 και τάφηκε στην Ασέα. Θα μείνει για πάντα σαν ο κατ' εξοχήν εκφραστής του ελληνικού ποιητικού υπερρεαλισμού και σαν μια εξέχουσα μορφή του ελληνικού ποιοτικού τραγουδιού.

Πηγή: Πανεπιστήμιο Πατρών

Γράμμα στον κύριο Ν. Γκάτσο. Στίχοι-μουσική, Γ. Ανδρέου.Τραγούδι, Τάνια Τσανακλίδου

[Διαβάστε περισσότερα μελοποιημένα ποιήματα του Ν. Γκάτσου ..
Διαβάστε την Αμοργό](#)

Είπαν για τον Γκάτσο:

"Ο Νίκος Γκάτσος δεν πήγε ποτέ στην Αμοργό. Δεν έδωσε ποτέ συνέντευξη. Μας αποκάλυψε σε όλο το ποιητικό του μεγαλείο τον Λόρκα. Ήταν ένας πολύ αυστηρός φίλος, κατά τον Μάνο Χατζιδάκι. Έλεγε τα απαραίτητα. Έζησε βίον ασκητικών. Μακριά από την πολλή συνάφεια του κόσμου και τες πολλές κινήσεις και ομιλίες, κατά τον Αλεξανδρινό. Εσιώπησε πολύ... Και τραγούδησε απίστευτα! Οι στίχοι των τραγουδιών του, πραγματικά ποιήματα οι περισσότεροι, μας διδάσκουν τι πάει να πει αρρενωπότητα της δημοτικής παράδοσης, οργανική λειτουργία της ομοιοκαταληξίας, ήθος της ελληνικής" (**Οδυσσέας Ελύτης**).

"Έγραψε μοναδικά τραγούδια. Όλα τα ακριβά στοιχεία της ποιησής του τα 'κανε στίχους που κινητοποιήσαν τη ναρκοθετημένη νεοελληνική ευαισθησία, έτσι καθώς κοιμόταν αναίσθητη μες στην απέραντη αισθηματολογία των στιχουργών και των επιθεωρησιογράφων" (**Μάνος Χατζιδάκις**).